

Наукові перспективи
Видавнича група

№ 4 (58)

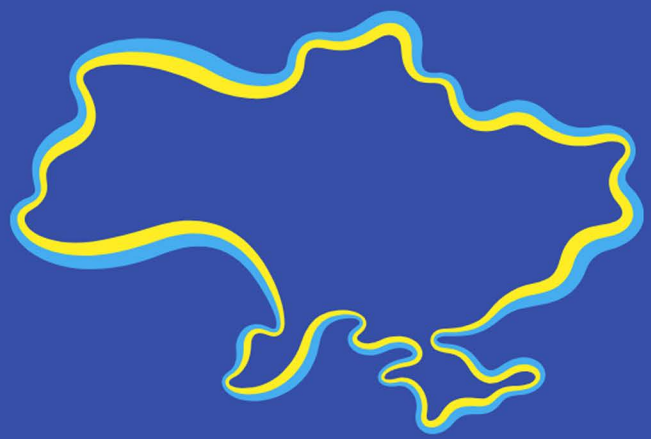
2026

ІТ НАУКА ТЕХНІКА

СЬОГОДНІ

З Україною
в серці!

Юрик Наталія Євгенівна к. е. н., доцент кафедри менеджменту та адміністрування, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, м. Тернопіль, <https://orcid.org/0000-0002-1672-3049>

Рудакевич Марія Іванівна д.держ.упр., професор кафедри менеджменту та адміністрування, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, м. Тернопіль, <https://orcid.org/0000-0002-6690-0234>

ІННОВАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА ПОКРАЩЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Анотація. У статті здійснено комплексне дослідження теоретичних і прикладних аспектів використання інноваційно-педагогічних технологій у контексті оптимізації та покращення освітнього процесу в сучасних умовах розвитку вищої освіти.

Узагальнено наукові підходи до трактування сутності інноваційно-педагогічних технологій, що дало змогу виявити багатовимірність цього поняття та обґрунтувати доцільність його розгляду як цілісної, науково обґрунтованої системи організації навчання, спрямованої на підвищення якості освіти, активізацію пізнавальної діяльності здобувачів освіти та формування їх ключових компетентностей.

Проведено порівняльний аналіз класифікацій інноваційно-педагогічних технологій, представлених у працях вітчизняних науковців, що дозволило встановити відмінності у критеріях їх систематизації, а також виокремити найбільш поширені підходи до їх групування в сучасному педагогічному дискурсі.

Особливу увагу приділено характеристиці сучасних різновидів інноваційних технологій навчання, серед яких інформаційні, електронні, мобільні, змішані, перевернуті технології, технології розвитку критичного мислення та проектного навчання, застосування яких створює передумови для підвищення гнучкості, доступності, інтерактивності та практичної спрямованості освітнього процесу.

Обґрунтовано, що впровадження зазначених технологій сприяє індивідуалізації навчання, посиленню самостійної роботи здобувачів освіти, розвитку їх аналітичних, комунікативних і творчих здібностей, а також підвищенню результативності засвоєння навчального матеріалу.

Запропоновано етапний підхід до впровадження інноваційно-педагогічних технологій в освітній процес, який охоплює діагностично-аналітичну, проектувально-планувальну, організаційно-підготовчу, практично-реалізаційну, контрольню-оцінювальну та коригувально-рефлексивну стадії, що в сукупності забезпечують системність і керованість освітніх нововведень. Доведено, що комплексне використання інноваційно-педагогічних технологій є важливою умовою модернізації освітнього середовища, підвищення якості професійної підготовки здобувачів вищої освіти та посилення конкурентоспроможності закладів вищої освіти в умовах цифровізації та глобалізації.

Ключові слова: інноваційно-педагогічні технології, освітній процес, заклади вищої освіти, цифровізація освіти, змішане навчання, електронне навчання, критичне мислення, проєктне навчання.

Yuryk Nataliia Evgenivna Candidate of Economic Sciences, associate professor of the Department of Management and Administration, Ternopil National Technical University, Ternopil, <https://orcid.org/0000-0002-1672-3049>

Rudakevych Maria Ivanivna Doctor of Public Administration, Professor of the Department of Management and Administration, Ivan Pulyuy Ternopil National Technical University, Ternopil, <https://orcid.org/0000-0002-6690-0234>

INNOVATIVE AND PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN THE CONTEXT OF OPTIMIZATION AND IMPROVEMENT OF THE EDUCATIONAL PROCESS

Abstract. The article presents a comprehensive study of theoretical and applied aspects of the use of innovative pedagogical technologies in the context of optimizing and improving the educational process in modern conditions of higher education development.

Scientific approaches to interpreting the essence of innovative pedagogical technologies are summarized, which made it possible to identify the multidimensionality of this concept and justify the expediency of considering it as a holistic, scientifically based system of organizing education, aimed at improving the quality of education, activating the cognitive activity of students and forming their key competencies.

A comparative analysis of the classifications of innovative pedagogical technologies presented in the works of domestic scientists was conducted, which made it possible to establish differences in the criteria for their systematization, as well as to identify the most common approaches to their grouping in modern pedagogical discourse. Particular attention is paid to the characteristics of modern

ISSN 2786-6025 Online

varieties of innovative learning technologies, including information, electronic, mobile, mixed, flipped technologies, technologies for the development of critical thinking and project learning, the use of which creates the prerequisites for increasing the flexibility, accessibility, interactivity and practical orientation of the educational process.

It is substantiated that the implementation of these technologies contributes to the individualization of learning, strengthening the independent work of students, the development of their analytical, communicative and creative abilities, as well as increasing the effectiveness of learning material.

A phased approach to the implementation of innovative pedagogical technologies in the educational process is proposed, which includes diagnostic and analytical, design and planning, organizational and preparatory, practical and implementation, control and evaluation and corrective and reflective stages, which together ensure the systematicity and manageability of educational innovations. It has been proven that the comprehensive use of innovative and pedagogical technologies is an important condition for the modernization of the educational environment, improving the quality of professional training of higher education applicants, and strengthening the competitiveness of higher education institutions in the context of digitalization and globalization.

Keywords: innovative and pedagogical technologies, educational process, higher education institutions, digitalization of education, blended learning, e-learning, critical thinking, project-based learning.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку освіти характеризується глибокими трансформаційними змінами, зумовленими цифровізацією суспільства, зростанням обсягів інформації, зміною вимог до якості підготовки здобувачів освіти та необхідністю формування компетентностей, що відповідають викликам ХХІ століття. За таких умов особливого значення набуває впровадження інноваційно-педагогічних технологій, які забезпечують оновлення змісту, форм, методів і засобів навчання, сприяють активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти та підвищенню результативності освітнього процесу.

Актуальність дослідження інноваційно-педагогічних технологій обумовлена потребою пошуку ефективних механізмів оптимізації освітнього процесу, його адаптації до динамічних соціально-економічних умов та індивідуальних освітніх потреб особистості.

Традиційні підходи до організації навчання дедалі частіше виявляються недостатніми для забезпечення належного рівня мотивації, самостійності, критичного мислення та практичної підготовленості здобувачів освіти. Саме тому інноваційні технології навчання розглядаються як дієвий інструмент

підвищення якості освіти, удосконалення педагогічної взаємодії та формування сучасного освітнього середовища.

Інноваційно-педагогічні технології охоплюють широкий спектр підходів, серед яких інтерактивне, проектне, проблемне, змішане, дистанційне, компетентнісно орієнтоване навчання, а також використання цифрових платформ, мультимедійних ресурсів та адаптивних освітніх інструментів. Їх упровадження сприяє не лише підвищенню ефективності засвоєння знань, а й розвитку творчих здібностей, комунікативних навичок, умінь співпраці та здатності до безперервного навчання. У цьому контексті особливої уваги потребує дослідження ролі інноваційно-педагогічних технологій як чинника оптимізації та покращення освітнього процесу.

Отже, наукове осмислення сутності, особливостей і практичного значення інноваційно-педагогічних технологій є важливою передумовою модернізації сучасної освіти. Упровадження таких технологій дозволяє забезпечити більш гнучкий, особистісно орієнтований і результативний освітній процес, відповідаючи при цьому сучасним суспільним потребам та стратегічним цілям розвитку освітньої системи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання впровадження інноваційно-педагогічних технологій у сучасний освітній процес посідає важливе місце у вітчизняних наукових дослідженнях. Зокрема, І. Білоус, А. Дем'янюк та О. Кричківська розглядають інноваційні технології навчання в контексті розвитку сучасної освіти, акцентуючи увагу на їх ролі у підвищенні якості освітнього процесу та адаптації навчання до нових суспільних вимог. О.А. Дубасенюк зосереджує увагу на інноваційних освітніх технологіях і методиках у системі професійно-педагогічної підготовки, підкреслюючи їх значення для оновлення змісту та організації навчання. Ю.Ю. Пологовська досліджує інноваційні педагогічні технології як засіб формування професійно важливих компетентностей майбутніх педагогів, а О.С. Антонова розкриває наукові підходи до класифікації педагогічних технологій, що створює теоретичне підґрунтя для їх систематизації.

Водночас у працях Л. Ілійчук інноваційні педагогічні технології розглядаються у взаємозв'язку із розвитком системи забезпечення якості освіти, що підкреслює їх стратегічне значення для модернізації освітнього середовища. Праці О. Вітів і А. Дем'янюк, Н.М. Маланюк, а також В. Кучер і Т. Рожної присвячені особливостям застосування інноваційних технологій у закладах вищої освіти, зокрема в умовах професійної підготовки та магістратури.

Незважаючи на значну кількість наукових напрацювань, потребують подальшого дослідження питання комплексного обґрунтування ролі інноваційно-педагогічних технологій у контексті оптимізації та покращення

освітнього процесу, а також системного узагальнення етапів їх впровадження в діяльність закладів вищої освіти.

Метою статті є теоретичне узагальнення та аналіз інноваційно-педагогічних технологій, визначення їх впливу на якість, результативність і адаптивність освітнього процесу в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах модернізації освітньої системи особливої актуальності набуває впровадження інноваційно-педагогічних технологій як важливого інструменту підвищення якості навчання та ефективності освітнього процесу. Їх застосування сприяє оновленню змісту, методів і форм організації навчання, активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти та формуванню ключових компетентностей.

В педагогіці інновації слід розглядати як впровадження нових ідей, технологій та методів, які сприяють покращенню освітнього процесу. Технологія, в свою чергу, є наукою про методи забезпечення людських потреб через технічні засоби. В сучасній освіті інноваційні технології передбачають застосування нових методів і засобів навчання для підвищення ефективності процесу та досягнення нових освітніх результатів. Таким чином, інноваційні технології навчання сприяють організації освітнього процесу таким чином, щоб досягнути головних цілей сучасної освіти [1, с.138].

У вітчизняному науково-педагогічному дискурсі сутність інноваційно-педагогічних технологій інтерпретується неоднозначно, що зумовлює доцільність систематизації основних наукових підходів до її розуміння; узагальнення таких підходів подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Наукові підходи до трактування сутності
інноваційно-педагогічних технологій у науковій періодиці

Підхід	Зміст трактування	Представники
Процесуально-впроваджувальний	Інноваційно-педагогічні технології розглядаються як цілеспрямоване, системне і послідовне впровадження новаторських способів, прийомів і засобів у цілісний освітній процес від постановки мети до отримання результату.	І.М. Дичківська [2, с. 338-339]; О.І. Огієнко та ін. [3, с. 168]
Системно-проектувальний	Технологія трактується як цілісна система, для якої характерні логіка побудови, взаємозв'язок елементів, цілеспрямованість, планування, діагностика, контроль і корекція результатів.	О.А. Дубасенюк [4, с. 21]

Підхід	Зміст трактування	Представники
Діяльнісний	Технологія осмислюється через активну навчально-пізнавальну діяльність, поетапність дій, оволодіння процедурами, операціями та способами розв'язання професійно значущих завдань.	О.І. Огієнко та ін. [3, с. 206; 216]; Ю.Ю. Пологовська [5, с. 177]
Структурно-модельний	Акцент робиться на тому, що інноваційна освітня технологія є якісно новою сукупністю форм, методів і засобів навчання, виховання й управління, тобто багатокomпонентною моделлю організації освітнього процесу.	Л.І. Даниленко [6, с. 8]
Особистісно-орієнтований	У центрі інноваційно-педагогічної технології перебуває здобувач освіти, його потреби, індивідуальні можливості, саморозвиток, самореалізація та забезпечення диференційованого підходу.	О.А. Дубасенюк [4, с. 21]; О.І. Огієнко та ін. [3, с. 168; 206]
Інтерактивно-кооперативний	Інноваційні технології пов'язуються з організацією суб'єкт-суб'єктної взаємодії, кооперативного навчання, групового розв'язання проблем, соціалізації та розвитку комунікативності.	О.І. Огієнко та ін. [4, с. 168]; Ю.Ю. Пологовська [5, с. 177-178]
Контекстно-компетентнісний	Технології тлумачаться як такі, що моделюють професійний контекст, наближають зміст навчання до майбутньої діяльності та забезпечують формування професійних компетентностей.	О.І. Огієнко та ін. [3, с. 216]; Ю.Ю. Пологовська [5, с. 177-178]

Джерело: складено автором на основі [2, с. 338-339; 3, с. 168, 206, 216; 4, с. 21; 5, с. 177-178; 6, с. 8]

Узагальнення наукових підходів до трактування сутності інноваційно-педагогічних технологій засвідчує відсутність єдиного універсального підходу до їх визначення, що обумовлено багатомірністю самого поняття та складністю сучасного освітнього процесу. Розглянуті підходи акцентують увагу на різних аспектах цього явища: процесі впровадження педагогічних новацій, організації активної навчально-пізнавальної діяльності, системному проектуванні освітнього процесу, структурній побудові технологій, орієнтації

ISSN 2786-6025 Online

на особистість здобувача освіти, інтерактивній взаємодії та компетентнісному спрямуванні навчання.

Водночас аналіз наведених підходів дає підстави стверджувати, що інноваційно-педагогічні технології доцільно розглядати як цілісну, науково обґрунтовану систему організації освітнього процесу, яка поєднує нові методи, форми, засоби і способи педагогічної взаємодії з метою підвищення якості освіти та забезпечення всебічного розвитку здобувачів освіти. Саме така інтерпретація дозволяє найбільш повно відобразити їх функціональне призначення в умовах модернізації освіти.

Таким чином, інноваційно-педагогічні технології виступають важливим інструментом оптимізації освітнього процесу, оскільки сприяють його гнучкості, результативності, практичній спрямованості та адаптації до сучасних суспільних і професійних викликів. Їх застосування забезпечує не лише оновлення змісту та методики навчання, а й формування ключових компетентностей, необхідних для ефективної діяльності в умовах динамічного розвитку знань і технологій.

З метою поглиблення теоретичного осмислення сутності інноваційно-педагогічних технологій доцільно здійснити порівняльний аналіз підходів до їх класифікації, представлених у працях вітчизняних науковців. Узагальнення наукових позицій дозволяє виявити відмінності у критеріях систематизації таких технологій, а також визначити найбільш поширені класифікаційні ознаки, що використовуються в сучасному педагогічному дискурсі. У таблиці 2 подано порівняльну характеристику класифікацій інноваційно-педагогічних технологій за логікою їх побудови та змістовим наповненням.

Таблиця 2

Класифікації різновидів інноваційно-педагогічних технологій у працях вітчизняних науковців

Науковець	Критерій / логіка класифікації	Основні групи інноваційно-педагогічних технологій
І.М. Дичківська [2, с. 68-69]	За ієрархічним рівнем реалізації	освітні технології; педагогічні технології; технології навчання, виховання, управління
І.М. Дичківська [2, с. 96]	За масштабом охоплення педагогічного процесу	системні; модульні; локальні
О.І. Огієнко та ін. [3, с. 143-284]	За функціонально-дидактичним призначенням	модульного навчання; проєктні; інтерактивні; ігрові; контекстного навчання; критичного мислення; дослідницькі; тренінгові; кейс-стаді; мультимедійні

Науковець	Критерій / логіка класифікації	Основні групи інноваційно-педагогічних технологій
О.А. Дубасенюк [4, с. 20]	За орієнтацією на особистісні структури та за характером змісту і структури	інформаційні; операційні; емоційно-художні; емоційно-моральні; саморозвитку; евристичні; прикладні; а також навчальні, виховні, гуманітарні, технократичні, галузеві, предметні, монотехнологічні, комплексні, наскрізні
Ю.Ю. Пологовська [5, с. 170-172]	За професійно-орієнтованим потенціалом у підготовці майбутнього вчителя	інтерактивні; розвивального навчання; проєктні; імітаційні; контекстного навчання; критичного мислення; дослідницькі; кейс-стаді; інформаційно-комунікативні
С.О. Сисоєва [7, с. 128-129]	За рівнем функціонування в освітньому процесі	методологічні; стратегічні; тактичні
О.І. Пометун, Л. В. Пироженко [8, с. 26-27]	За формами навчання (моделями), у межах яких реалізуються інтерактивні технології	технології кооперативного навчання; колективно-групового навчання; ситуативного моделювання; опрацювання дискусійних питань
М.В. Михайліченко, Ю.О. Рудик [9, с. 7-8]	За напрямками освітніх технологій	методологічні; стратегічні; тактичні; у логіці деталізації також: освітні технології, педагогічні технології, технології навчання, виховання та управління
О.Є. Антонова [10, с. 12-13]	За багатокритеріальним підходом	за джерелом виникнення; за цілями і завданнями; за можливостями педагогічних засобів; за функціями вчителя; за тим, яку сторону педагогічного процесу обслуговує технологія
Л.З. Ребуха [11, с.75]	За змістово-функціональною спрямованістю	технології особистісно-орієнтованого навчання; інтерактивні технології сприяють активній взаємодії між учасниками освітнього процесу; технології формування творчої особистості акцентують увагу на розвитку креативних здібностей; дистанційні технології навчання.

Джерело: складено автором на основі [2, с. 68-69, 96; 3, с. 143-284; 4, с. 20; 5, с. 170-172; 7, с. 128-129; 8, с. 26-27; 9, с. 7-8; 10, с. 12-13; 11, с.75]

ISSN 2786-6025 Online

Порівняльний аналіз підходів, наведених у таблиці 2, засвідчує, що вітчизняні науковці не пропонують єдиної універсальної класифікації інноваційно-педагогічних технологій, натомість акцентують увагу на різних аспектах їх функціонування в освітньому процесі. Зокрема, І.М. Дичківська та М.В. Михайліченко, Ю.О. Рудик розглядають класифікацію переважно крізь призму рівнів реалізації та загальної структури освітніх технологій, що дає змогу визначити місце інноваційно-педагогічних технологій у ширшій системі організації освіти. Натомість С.О. Сисоєва акцентує увагу на рівнях функціонування технологій, виокремлюючи методологічний, стратегічний і тактичний виміри їх застосування.

Більш деталізований і багатовимірний підхід простежується у працях О.А. Дубасенюк та О.Є. Антонової, які класифікують технології за кількома ознаками одночасно: змістом, структурою, функціональним призначенням, джерелами виникнення та можливостями педагогічних засобів. Такий підхід дозволяє найбільш комплексно охарактеризувати інноваційно-педагогічні технології як складне й багатокомпонентне педагогічне явище. Водночас О.І. Пометун, Л.В. Пироженко, О.І. Огієнко та Ю.Ю. Пологовська зосереджують увагу на практико-орієнтованих аспектах класифікації, пов'язуючи інноваційно-педагогічні технології з конкретними моделями та формами організації навчання. У їхніх підходах домінують інтерактивні, проєктні, дослідницькі, ігрові, контекстні та інформаційно-комунікативні технології, що свідчить про посилення прикладної спрямованості сучасної педагогічної науки та її орієнтацію на активізацію пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

Результати порівняльного аналізу дають підстави стверджувати, що класифікації інноваційно-педагогічних технологій розрізняються за ступенем узагальнення, критеріями систематизації та рівнем практичної конкретизації.

Спільним для більшості підходів є визнання багаторівневого, поліфункціонального та динамічного характеру інноваційно-педагогічних технологій, тоді як відмінності полягають у пріоритетності окремих класифікаційних ознак. Зазначене підтверджує доцільність комплексного підходу до їх вивчення та використання в освітньому процесі.

На основі аналізу наукової літератури [12, с.21-22; 13, с.26] охарактеризуємо деякі інноваційні педагогічні технології, які сьогодні доцільно застосовувати в освітньому процесі з метою підвищення якості надання освітніх послуг у закладах освіти:

1. Інформаційні технології навчання передбачають використання цифрових засобів, програмного забезпечення та електронних ресурсів у процесі організації навчальної діяльності. Їх упровадження сприяє розширенню доступу до освітньої інформації, індивідуалізації навчання та підвищенню ефективності засвоєння знань. Застосування таких технологій також стимулює

ISSN 2786-6025 Online

оновлення підходів до викладання та активізує участь здобувачів освіти в освітньому процесі.

2. Технології електронного навчання ґрунтуються на використанні онлайн-платформ, електронних курсів, віртуальних класів, цифрових підручників, тестів та інших електронних засобів. Вони забезпечують гнучкість і доступність навчання, а також створюють умови для дистанційної взаємодії між учасниками освітнього процесу. Важливою перевагою цих технологій є їх здатність адаптувати освітній процес до потреб різних категорій здобувачів освіти.

3. Технологія мобільного навчання орієнтована на використання мобільних пристроїв для доступу до навчальних матеріалів, здійснення навчальної діяльності та комунікації з педагогом. Її застосування забезпечує безперервність навчання, оскільки дозволяє здобувачам освіти працювати з ресурсами незалежно від часу і місця перебування. Крім того, мобільне навчання сприяє персоналізації освітнього процесу та підвищенню оперативності зворотного зв'язку.

4. Технологія змішаного навчання поєднує традиційні аудиторні форми навчання з цифровими та онлайн-інструментами. Такий підхід дає змогу ефективно інтегрувати переваги безпосередньої педагогічної взаємодії та електронного освітнього середовища. Використання змішаного навчання сприяє гнучкості, самостійності здобувачів освіти та більшій адаптації освітнього процесу до індивідуальних потреб.

5. Технологія перевернутого навчання передбачає самостійне опрацювання теоретичного матеріалу поза аудиторією, тоді як під час занять основна увага приділяється практичній роботі, обговоренню та розв'язанню проблемних завдань. Така організація навчання активізує пізнавальну діяльність здобувачів освіти та підвищує рівень їхньої відповідальності за результати навчання. Водночас ця технологія сприяє глибшому засвоєнню знань і розвитку навичок самостійної роботи.

6. Технологія розвитку критичного мислення спрямована на формування здатності аналізувати, оцінювати, інтерпретувати інформацію та робити обґрунтовані висновки. Її використання сприяє розвитку логічного мислення, аргументації, уміння виявляти суперечності та приймати виважені рішення. Застосування цієї технології є важливим для формування когнітивної самостійності здобувачів освіти та їх підготовки до діяльності в умовах інформаційного суспільства.

7. Технологія проєктного навчання базується на виконанні практико-орієнтованих завдань і розв'язанні реальних або наближених до практики проблем. Вона забезпечує поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю, що сприяє глибшому засвоєнню навчального матеріалу.

Водночас проектне навчання формує комплекс компетентностей, зокрема дослідницькі, комунікативні, організаційні та творчі вміння.

Отже, інноваційно-педагогічні технології виступають важливим чинником модернізації освітнього процесу, оскільки забезпечують його гнучкість, доступність, інтерактивність та практичну спрямованість. Їх комплексне використання створює умови для підвищення якості освіти, розвитку ключових компетентностей і адаптації навчання до сучасних викликів цифрового суспільства.

Слід констатувати той факт, що інноваційні процеси та сучасні інноваційно-педагогічні технології впливають не лише на методи й підходи до навчання, а й на організацію освітнього процесу в цілому. Мета впровадження тої чи іншої технології в освітньому процесі – досягнути вищих якісних показників (у знання, уміннях, формування компетенцій/компетентностей, якісних рис характеру).

Інноваційні педагогічні технології в порівнянні з так званими традиційними педагогічними технологіями мають показувати вищу результативність та ефективність при інших рівних умовах. Це означає, що за одиницю часу під час впровадження інновацій отримали кращі якісні показники, ніж при традиційній технології [14, с.116].

Сучасні заклади вищої освіти все частіше звертаються до застосування інновацій для удосконалення своєї діяльності. Інноваційний підхід передбачає використання новаторських методів для вирішення проблем і досягнення цілей, що включає застосування нових технологій, стратегій та інструментів. В рамках вищої освіти інновації охоплюють кілька ключових напрямів, зокрема, створення електронних баз даних, які полегшують організацію навчально-наукової діяльності, а також розробку навчально-методичних матеріалів з питань вищої освіти. Електронні системи мають високу ефективність в упорядкуванні та зберіганні інформації, що дає змогу цифровим способом відображати логічні зв'язки та взаємозв'язки даних. Такі бази даних можуть бути складені з різноманітних підмножин, які адаптуються до вимог конкретних прикладних програм та їх користувачів, сприяючи при цьому більш ефективній організації освітнього процесу [15, с.161-162].

Відповідно, впровадження інноваційно-педагогічних технологій в освітній процес доцільно розглядати як послідовну сукупність взаємопов'язаних стадій, кожна з яких виконує окрему функцію в забезпеченні результативності педагогічних нововведень. Такий підхід дозволяє системно організувати процес упровадження інновацій, врахувати особливості освітнього середовища та забезпечити досягнення очікуваних освітніх результатів. Основні стадії впровадження інноваційно-педагогічних технологій в освітній процес представлені на рис. 1.

Рисунок 1. Етапність та основні стадії впровадження інноваційно-педагогічних технологій в освітній процес

Джерело: запропоновано авторами

Етапність упровадження інноваційно-педагогічних технологій в освітній процес доцільно розглядати як логічно впорядковану послідовність взаємопов'язаних стадій, кожна з яких має власне функціональне призначення та забезпечує поступовий перехід від усвідомлення потреби в педагогічних змінах до оцінювання їх результативності та подальшого вдосконалення. Такий підхід дає змогу забезпечити системність, цілеспрямованість і керованість освітніх нововведень, а також підвищити ймовірність їх ефективної адаптації до конкретних умов функціонування закладу освіти.

Діагностично-аналітична стадія є вихідним етапом упровадження інноваційно-педагогічних технологій, у межах якого здійснюється виявлення актуальних проблем, потреб і потенційних резервів удосконалення освітнього процесу. На цій стадії проводиться аналіз внутрішнього та зовнішнього

ISSN 2786-6025 Online

освітнього середовища, оцінюється рівень готовності педагогічних працівників і здобувачів освіти до інноваційних змін, а також обґрунтовується доцільність застосування конкретної технології. Саме на цьому етапі формуються цільові орієнтири, які визначають подальшу логіку всього процесу впровадження.

Проектувально-планувальна стадія передбачає розроблення концептуальної моделі впровадження обраної інноваційно-педагогічної технології. У її межах визначаються зміст, методи, форми, засоби навчання, необхідні ресурси та механізми організації педагогічної взаємодії. Водночас формується поетапний алгоритм реалізації інновації, розподіляються функції між учасниками освітнього процесу та прогнозуються очікувані результати. Значення цієї стадії полягає в тому, що вона забезпечує науково обґрунтоване проектування майбутніх педагогічних змін.

Організаційно-підготовча стадія спрямована на створення необхідних передумов для практичної реалізації інноваційно-педагогічної технології. На цьому етапі здійснюється підготовка педагогічних кадрів, добір і адаптація навчально-методичного забезпечення, формування відповідної матеріально-технічної та цифрової бази, а також ознайомлення здобувачів освіти з особливостями нового формату навчання. Дана стадія має важливе значення, оскільки саме від рівня її організації значною мірою залежить успішність подальшого впровадження інновації в освітню практику.

Практично-реалізаційна стадія пов'язана з безпосереднім упровадженням інноваційно-педагогічної технології в освітній процес. У цей період відбувається апробація нових форм, методів і засобів навчання, активізується взаємодія між усіма учасниками освітнього процесу, забезпечується реалізація поставлених цілей та завдань. Ця стадія є центральною, оскільки саме на ній інноваційна ідея набуває практичного втілення й перевіряється її педагогічна доцільність та результативність.

Контрольно-оцінювальна стадія передбачає здійснення систематичного моніторингу результатів упровадження, оцінювання ефективності застосованої технології та визначення ступеня досягнення запланованих освітніх результатів. На цьому етапі аналізуються зміни в якості знань, навчальній активності, мотивації, рівні самостійності здобувачів освіти, а також у сформованості їхніх компетентностей. Зазначена стадія дозволяє встановити, наскільки впроваджена технологія відповідає освітнім цілям і потребам сучасного освітнього середовища.

Коригувально-рефлексивна стадія завершує цикл упровадження інноваційно-педагогічної технології та водночас створює підґрунтя для його нового етапу. Вона охоплює узагальнення отриманих результатів, виявлення недоліків, проблемних аспектів і резервів подальшого вдосконалення, а також внесення змін до змісту, методики чи організаційних умов реалізації інновації.

Важливість цієї стадії полягає в тому, що вона забезпечує рефлексивне осмислення досвіду, підвищує стійкість педагогічних нововведень і створює умови для їх подальшого поширення та адаптації.

Отже, етапність упровадження інноваційно-педагогічних технологій відображає послідовний і циклічний характер інноваційних змін в освіті, а її дотримання забезпечує не лише впорядкованість процесу реалізації педагогічних новацій, а й підвищує ефективність їх використання, сприяє адаптації освітнього процесу до сучасних вимог та створює умови для сталого підвищення якості освіти.

Висновки. Узагальнюючи результати дослідження, слід відзначити те, що інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти слід розглядати як один із ключових чинників модернізації освітнього процесу та підвищення якості професійної підготовки здобувачів вищої освіти. Їх застосування створює передумови для оновлення змісту, форм і методів навчання, забезпечує перехід від переважно репродуктивних моделей засвоєння знань до активних, інтерактивних і практикоорієнтованих підходів, а також сприяє формуванню компетентностей, необхідних для ефективної діяльності в сучасному суспільстві.

Використання інноваційних технологій навчання орієнтує освітній процес на індивідуалізацію освітніх траєкторій, розвиток критичного мислення, творчих здібностей, аналітичних умінь і навичок самостійної роботи. Водночас такі технології підвищують рівень залученості здобувачів вищої освіти до навчальної діяльності, стимулюють їхню пізнавальну активність, відповідальність за результати навчання та здатність до безперервного професійного саморозвитку. Особливого значення набуває їх роль у забезпеченні практичної спрямованості навчання та поєднанні теоретичної підготовки з реальними професійними завданнями.

Важливе місце у цьому процесі посідає використання цифрових платформ, мультимедійних засобів, електронних ресурсів і дистанційних технологій, які значно розширюють доступ до освітніх матеріалів, забезпечують оперативність комунікації та створюють умови для гнучкої організації навчання. Їх упровадження сприяє підвищенню рівня самостійності учасників освітнього процесу, розвитку цифрової компетентності, удосконаленню навичок пошуку, аналізу й опрацювання інформації, а також посиленню наукової та практичної складових професійної підготовки.

Поряд із цим, інноваційні технології навчання виступають важливим інструментом адаптації закладів вищої освіти до сучасних соціально-економічних, технологічних і глобалізаційних викликів. Їх системне впровадження забезпечує підвищення конкурентоспроможності закладів вищої освіти, розширення можливостей академічної інтеграції, наближення національної

ISSN 2786-6025 Online

системи вищої освіти до міжнародних стандартів та підвищення її спроможності реагувати на потреби ринку праці.

Таким чином, упровадження інноваційних технологій навчання є не лише актуальним напрямом удосконалення освітнього процесу, а й стратегічною умовою підвищення якості вищої освіти, забезпечення її відкритості, гнучкості, практичної орієнтації та відповідності вимогам сучасного суспільства знань.

Література:

1. Білоус І., Дем'янюк А., Кричківська О. Інноваційні технології навчання в контексті розвитку сучасної освіти. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2022. № 1 (349), Ч. I. С. 136-146.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
3. Інноваційні педагогічні технології: посібник / за ред. О. І. Огієнко. Київ, 2015. 314с.
4. Дубасенюк О. А. Інноваційні освітні технології та методики в системі професійно-педагогічної підготовки. *Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики*. Житомир, 2009. С. 14-47.
5. Пологовська Ю. Ю. Інноваційні педагогічні технології як засіб формування профорієнтаційної компетентності у майбутніх вчителів географії. *Педагогічні науки*. 2018. Вип. 141. С. 168-179.
6. Даниленко Л. І. Теоретичні аспекти освітньої інноватики. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2001. Вип. 5. С. 3-11.
7. Сисоєва С. О. Педагогічні технології: коротка характеристика сутнісних ознак. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2006. № 2. С. 127-131.
8. Пометун О. І., Пироженко Л. В. *Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб.* Київ : А.С.К., 2004. 192 с.
9. Михайліченко М. В., Рудик Ю. О. Освітні технології: навч. посіб. Київ : ЦП «Компринт», 2016. 583 с.
10. Антонова О. Є. Педагогічні технології та їх класифікація як наукова проблема. *Сучасні технології в освіті. Ч. I. Сучасні технології навчання: наук.-допом. бібліогр. покажч.* Київ, 2015. С. 8-15.
11. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти: монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л. З. Ребухи. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 143 с.
12. Ілійчук Л. Інноваційні педагогічні технології у контексті розвитку системи забезпечення якості освіти. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2024. №3. С.16-25.
13. Вітів О., Дем'янюк А. Інноваційні технології навчання в освітньому процесі закладів вищої освіти. *Інноваційні процеси освітньої сфери України та країн Центральної Європи: стан, проблеми і перспективи: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 4-5 грудня 2024 року)*. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. С.24-26.
14. Маланюк Н. М. Інноваційні педагогічні технології у професійній освіті. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. №70. т. 3. С. 113-118.
15. Кучер В., Рожнова Т. Застосування інновацій у процесі організації освітнього процесу здобувачів вищої освіти в умовах магістратури. *Український педагогічний журнал*. 2023. № 3. С. 155-162.

References:

1. Bilous, I., Demianiuk, A., Krychivska, O. (2022) Innovatsiini tekhnolohii navchannia v konteksti rozvytku suchasnoi osvity. [Innovative learning technologies in the context of modern education development]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*, 1(349), Part I, pp. 136-146. (in Ukrainian)
2. Dychkivska, I. M. (2004) *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii*. [Innovative pedagogical technologies]. Kyiv: Akademvydav, 352 p. (in Ukrainian)
3. Ohienko, O. I. (ed.) (2015) *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii*. [Innovative pedagogical technologies]. Kyiv, 314 p. (in Ukrainian)
4. Dubaseniuk, O. A. (2009) Innovatsiini osvitni tekhnolohii ta metodyky v systemi profesiino-pedahohichnoi pidhotovky. [Innovative educational technologies and methods in the system of vocational and pedagogical training]. In: *Profesiina pedahohichna osvita: innovatsiini tekhnolohii ta metodyky*. Zhytomyr, pp. 14-47. (in Ukrainian)
5. Polohovska, Yu. Yu. (2018) Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii yak zasib formuvannia proforiientsatsiinoi kompetentnosti u maibutnikh vchyteliv heohrafii. [Innovative pedagogical technologies as a means of forming career guidance competence in future geography teachers]. *Pedahohichni nauky*, 141, pp. 168-179. (in Ukrainian)
6. Danylenko, L. I. (2001) Teoretychni aspekty osvitnoi innovatyky. [Theoretical aspects of educational innovation studies]. *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy*, 5, pp. 3-11. (in Ukrainian)
7. Sysoieva, S. O. (2006) Pedahohichni tekhnolohii: korotka kharakterystyka sutnisnykh oznak. [Pedagogical technologies: a brief description of essential features]. *Pedahohika i psykhologhiia profesiinoi osvity*, 2, pp. 127-131. (in Ukrainian)
8. Pometun, O. I., Pyrozhenko, L. V. (2004) Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia. [Modern lesson. Interactive learning technologies]. Kyiv: A.S.K., 192 p. (in Ukrainian)
9. Mykhailichenko, M. V., Rudyk, Yu. O. (2016) Osvitni tekhnolohii. [Educational technologies]. Kyiv: TsP «Kompyrnt», 583 p. (in Ukrainian)
10. Antonova, O. Ye. (2015) Pedahohichni tekhnolohii ta yikh klasyfikatsiia yak naukova problema. [Pedagogical technologies and their classification as a scientific problem]. In: *Suchasni tekhnolohii v osviti. Part 1. Suchasni tekhnolohii navchannia: nauk.-dopom. bibliohr. pokazhch*. Kyiv, pp. 8-15. (in Ukrainian)
11. Rebukha, L. Z. (ed.) (2022) *Innovatsiini tekhnolohii navchannia v umovakh modernizatsii suchasnoi osvity*. [Innovative learning technologies under the conditions of modernization of modern education]. Ternopil: ZUNU, 143 p. (in Ukrainian)
12. Ilichuk, L. (2024) Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii u konteksti rozvytku systemy zabezpechennia yakosti osvity. [Innovative pedagogical technologies in the context of the development of the education quality assurance system]. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 3, pp. 16-25. (in Ukrainian)
13. Vitiv, O., Demianiuk, A. (2024) Innovatsiini tekhnolohii navchannia v osvitnomu protsesi zakladiv vyshchoi osvity. [Innovative learning technologies in the educational process of higher education institutions]. *Innovatsiini protsesy osvitnoi sfery Ukrainy ta krain Tsentralnoi Yevropy: stan, problemy i perspektyvy: zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*, Ternopil, December 4-5, 2024. Ternopil: ZUNU, pp. 24-26. (in Ukrainian)
14. Malaniuk, N. M. (2020) Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii u profesiinii osviti. [Innovative pedagogical technologies in vocational education]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 70, Vol. 3, pp. 113-118. (in Ukrainian)

ISSN 2786-6025 Online

15. Kucher, V., Rozhnova, T. (2023) Zastosuvannia innovatsii u protsesi orhanizatsii osvitnoho protsesu zdobuvachiv vyshchoi osvity v umovakh mahistratury. [Application of innovations in the organization of the educational process of higher education students in master's degree conditions]. *Ukrainskyi pedahohichniy zhurnal*, 3, pp. 155-162. (in Ukrainian)

Дата першого надходження статті до видання: 13.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.04.2026